

מטעמי תורת זילים

פרשת וירא – סוד מעשה לוט ושתי בנותיו

כאשר נהפכה העיר סדום, לוט ושתי בנותיו ברחו לעיר צוער ואחר כך למערה ללא אשת לוט שהפכה לנציב מלח. ואז כשהם היו במערה התעברו שתי הבנות של לוט מאביהן כפי שנאמר "וינעל לוט מצוער וישב בקר ושתי בנותיו עמו כי ירא לשבת מצוער וישב במערה הוא ושתי בנותיו: ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא עלינו כדרך כל הארץ: לכה נשקה את אבינו ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע: ותשקין את אביהן ונן בלילה הוא ותבא הבכירה ותשכב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומה: ויהי ממחרת ותאמר הבכירה אל הצעירה הן שכבתי אמש את אבי נשקנו ונן גם הלילה ובאי שכבי עמו ונחיה מאבינו זרע: ותשקין גם בלילה ההוא את אביהן ונן ותקם הצעירה ותשכב עמו ולא ידע בשכבה ובקומה: ותהרין שתי בנות לוט מאביהן" (בראשית יט, ל-לו).

ויש להבין, מדוע התורה האריכה בתיאור המעשה הפגום של לוט ושתי בנותיו במערה, בשעה שלכאורה היה ראוי להצניע אותו?

בתוך לוט היתה חבוייה נשמתו של דוד המלך עליו השלום

בעקבות חטא אדם הראשון נפלה נשמתו הקדושה של דוד המלך בעמקי התהומות של 'החיצונים' שורש הרע בעיר סדום, הרחק מקדושתו יתברך (ניזון הקודש' לר' יחיאל מיכל מגלוגא על 'בראשית רבה' פרשה כט סימן ד), והיתה חבוייה בתוך האיש לוט (יערבי נחלי לר' דוד שלמה אייבשיץ פרשת קרח דרוש א ד"ה והעניין) שהיה חלק 'רע' (עפ"י יחומת אנך' להחיד"א פרשת לך לך אות י). נשמת דוד המלך היתה טמונה שם בעומק שבעומק בידי 'החיצונים' (שם משמואל' לר' שמואל בורנשטיין מסוכטשוב פרשת לך לך שנת תרע"ח דף קלד ד"ה והנה ידוע שנשמות) ולא היתה ניכרת בלוט כלל ועיקר (יערבי נחלי פרשת קרח דרוש א ד"ה והעניין). וגם לא היה ניכר ממנה שום ה'ר'גש' (שם משמואל' פרשת לך לך שנת תרע"ח דף קלד ד"ה והנה ידוע שנשמות) עד שגם לוט בעצמו לא ידע שהיא כלולה בו (יערבי נחלי פרשת קרח דרוש א ד"ה והעניין). והימצאות דוד המלך בתוך לוט נרמזה בפסוק "מי יתן טהור מטמא לא אֶחָד" (איוב יד, ד), שהתיבות "לא אֶחָד" עם הכולל יוצאות בגמטריא 'לוט' (יחומת אנך' להחיד"א פרשת לך לך אות ט).

אברהם אבינו צפה ברוח הקודש שדוד המלך עתיד לצאת מלוט, לכן הוא היה מקרב את לוט אליו כפי שנאמר "ויקח אברהם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר רכשו ואת הנפש אשר עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען" (בראשית יב, ה) (וזהו פרשת לך לך דף עט ע"א ד"ה ויקח אברהם את שרי אשתו) וכן שנאמר "וינעל אברהם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו ולוט עמו הנגבה" (בראשית יג, א) ועוד שנאמר "ונגם ללוט ההלך את אברהם הנה צאן ופקר ואהלים" (בראשית יג, ח). מטעם זה אמר אברהם ללוט "כי אנשים אֶחִים אֶנְחֶנּוּ" (בראשית יג, ח), כשכוונתו היתה לנשמת דוד המלך השקועה בו. ומחמתה גם קלסתר פניו של לוט היה דומה לשל אברהם (ראה רש"י בראשית יג, ח) (שם משמואל' פרשת לך לך שנת תרע"ו ד"ה ונראה לפרש' בשם המהר"י). והחלק הרוחני הזה שבלוט נשאר בתוכו גם כאשר אברהם נפרד ממנו (זרע שמשון' לר' שמשון נחמני פרשת וירא דף כ"ב טור ב). זה הטעם שאברהם לא התפלל על לוט בשעה שהוא נשקה בידי המלכים, כי הנשמה שבתוכו היא עצמה נשמת משיח המגיעה ב'היסח הדעת' (ראה גמ' סנהדרין דף ע"ז א), כלומר בלי תפילה אלא על ידי התגברות הרחמים מאת המקום ברוך הוא (אמרי נועם' לר' מאיר מדזייקוב פרשת וירא אות כו ד"ה וכמו כן בשבת).

ארבעת המלכים "אמרפל מלך שַׁנְעַר אַרְיוֹף מֶלֶךְ אֶלְסַר כְּדָרְלַעַמַר מֶלֶךְ עֵילָם וְתַדְעַל מֶלֶךְ גּוֹיִם" (בראשית יד, א), עלו להילחם בסדום ולהרוג את לוט, לפי ששורשם הרוחני הרגיש שטמונה בלוט נשמה גבוהה מאוד (ושל"ה הקדוש' תורה שבכתב פרשת לך לך ד"ה ובפסוק ויהי בימי אמרפל). וכל כוונתם של אלו ארבעת המלכים היה לתפוס את לוט בשבי כדי לבטל ולאבד את נצוץ נשמת דוד שהיתה בתוכו (זרע שמשון' על התורה פרשת לך לך דף י"א ע"א טור ב ד"ה מדרש ויאמי). וטעם הדבר הוא שמלחמתם היתה כנגד 'מלחמת גוג ומגוג' העתידית (ראה 'מדרש נחומאי' פרשת לך לך סוף אות ט) שגם אז יבקשו לצוד את נשמת המשיח (אמרי נועם' פרשת לך לך אות כ"א ד"ה או יאמר ויבא הפליט). לכן מיד אחרי שארבעת המלכים תפסו את לוט הם סיימו והלכו להם מהעיר סדום שנאמר "ויקחו את לוט ואת רכשו בן אחי אברהם וילכו" (בראשית יד, יב). וכששמע אברהם אבינו ששבו את לוט, הוא יצא להצילו על מנת שלא תלך לאיבוד נשמת דוד המלך שהיתה טמונה בתוכו (ושל"ה הקדוש' תורה שבכתב פרשת לך לך ד"ה ובפסוק ויהי בימי אמרפל). ואף שידע כי מכניס את עצמו למקום סכנה (ושל"ה הקדוש' תורה שבכתב פרשת וירא ד"ה וכן ענין הלחם ולבוש), הוא מסר עליו את נפשו להצילו (עפ"י אמרי נועם' לר' מאיר מדזייקוב פרשת לך לך אות כ"א ד"ה או יאמר ויבא הפליט' וכתב שם שאברהם מסר נפשו כי ידע שיש בתוכו את נשמת המשיח).

המלכים לקחו בשבי את כל רכוש של העיר סדום כולל רכוש של לוט, ואף על פי כן חזר הכתוב והזכיר את רכושו של לוט בנפרד שנאמר "ויקחו את כל רכש סדם וצמרה ואת כל אֶקְלָם וְגַלְכוּ: ויקחו את לוט ואת רכשו בן אחי אברהם וילכו ויהו ישב בסדם" (בראשית יד, י"א-י"ב). והטעם שחזר הכתוב על "רכשו" של לוט בנפרד כי הכוונה בזה היא על נשמת דוד המלך שהיתה 'רכושו' של לוט. וכן היה כאשר השיב אברהם אבינו את לוט שנאמר "וישמע אברהם כי נשבה אחיו ויגרק את חניכיו ולידי ביתו שמונה עשר ושלש מאות ויבדל עד דן: ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו

ניתן לקחת בימים אלו חלק ולהיות שותפים בהוצאת ספר "מטעמי תורת חיים"!

בעזרת ה' ובלי נדר בעוד כמה שבועות נדפיס את הספר הראשון של סדרת 'מטעמי תורת חיים' עם סיום הכנת המפתח ערכים. הספר יכלול מאמרים על כל פרשיות השבוע, בכתב גדול עם מפתח ערכים מפורט, כאשר כל מקורות הספרים הופרדו וירדו לתחתית הדף. הספר זכה להסכמות נלהבות של גדולי ישראל אשר כתבו כי הדברים נפלאים ומשיבים כל לב לה' יתברך, מתוקים מדבש ונופת צופים! דעו לכם כי אין לנו שום סיוע מוסדי אלא רק עזרת הציבור ולכן אנו זקוק לתרומתכם הנדיבה כדי להשלים את עלויות ההוצאה. ממש בימים אלו עדיין ניתן לתרום להוצאת הספר ולהנציח את התרומה להצלחה ורפואה או להבדיל לעילוי נשמה. לשם כך ניתן ליצור קשר ישירות עם המחבר בטלפון 052-7675933. וכן ניתן להעביר תרומה לחשבון הבנק שהוקם למימון הוצאת הספר: שם החשבון חיים לנגר בנק הדואר שמשפרו 09 סניף 001 מספר חשבון 30608503

וְיָכֵס וַיְרַדְּפֵם עַד חוֹבָה אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדַמְשֶׁק: וַיָּשֶׁב אֶת כָּל הַרְכָּשׁ וְגַם אֶת לוֹט אֲחָיו וַרְכָּשׁוֹ הַשֵּׁיב וְגַם אֶת הַנְּשִׁים וְאֶת הָעַם" (בראשית יד, יד-טז),
"וַרְכָּשׁוֹ" – הַכוֹנֵה לְנִיצוֹץ הַקְּדוֹשׁ שֶׁל דוֹד הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בִּיקֵשׁ אֲבֵרָה לְהַצִּיל מִתּוֹךְ 'הַקְּלִיפָה' (זרע שמשון לר' שמשון נחמני על התורה פרשת לך לך דף יא ע"א טור
ב ד"ה מדרש ויאמי).

מטעם זה הקב"ה שלח מלאכים לעיר סדום להציל את לוט (ראה זוהר פרשת וירא דף קז ע"ב ד"ה וחי המטיר על סדום דא). וכשהם הגיעו אליו, נשמתו של דוד המלך שהיתה בתוך לוט ראתה את 'האור האלוקי' שהיה עם המלאכים, ואז היא ניעורה והתרגשה והתפעלה למעלה מגבול וְגָדָר, כי 'מצא מין את מינו וניעור' (שם משמואל לר' שמואל בורגשטיין מסוכטשוב פרשת וירא שנת תרפ דף קצח ד"ה ומעתה יתבאר) והיא נצנצה ויצאה מעט החוצה (באר מים חיים פרשת וירא ד"ה ונראה לזה) והשפיעה על חיזוניתו הפגומה של לוט. לכן לוט רצה לפתע לגמול חסד עם המלאכים והפציר בהם לאכול עמו שנאמר "וַיִּפְצַר בָּם מְאֹד וַיִּסְרוּ אֵלָיו וַיָּבֵאוּ אֵלָיו בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וַיַּמְצוֹת אֹפֶה וַיֹּאכְלוּ" (בראשית יט, טז), והיה מוכן אפילו למסור את נפשו על הצלת המלאכים (שם משמואל פרשת וירא שנת תרע דף קסא ד"ה ולפי האמור יש לומר).

המלאכים הסכימו לשהות עם לוט בביתו רק מפני הניצוץ של דוד המלך שהתגלה מעט באותה העת שנאמר "וַיֹּאמֶר הֲנִיחָה נָא אֲדָנִי סוּרוֹ נָא אֶל בֵּית עֲבָדְכֶם וְלִינוּ וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁכַּמְתֶּם וְהִלְכַתֶּם לְדַרְכְּכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא כִי בְּרָחוּב נָלִין: וַיִּפְצַר בָּם מְאֹד וַיִּסְרוּ אֵלָיו וַיָּבֵאוּ אֵלָיו בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וַיַּמְצוֹת אֹפֶה וַיֹּאכְלוּ: טָרֶם יִשְׁכְּבוּ וְאֲנִשִּׁי הָעִיר אֲנִשִּׁי סָדֹם נִסְבּוּ עַל הַבַּיִת מִנְעָר וְעַד זָקָן כָּל הָעַם מִקְּצָה" (בראשית יט, ב-ד) (באר מים חיים לר' חיים טירר מצ'רנובץ פרשת וירא ד"ה ונראה לזה). ונרמז שמו של דוד המלך בפסוקים המתארים את הצלת לוט ומשפחתו על ידי המלאכים כפי שנאמר "וַיִּתְמַהְמַה וַיִּחְזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּדוֹר וַיְבַדּוּ אֶשְׁתּוֹ וַיְבַדּוּ שְׁתֵּי בָנָתָיו בְּחֻמַּת ה' עָלָיו וַיִּצְאָהוּ וַיִּנְחָהוּ מִחוּץ לְעִיר" (בראשית יט, טז), שסופי התיבות "וַיְבַדּוּ אֶשְׁתּוֹ וַיְבַדּוּ" יוצא "דוד" (הרוקח על התורה לר' אלעזר רוקח חלק לקט פרשת וירא יט, טז).

על ידי השְׁכָרוֹת ביין יכלה לצאת נשמת דוד המלך מתוך לוט

לוט היה פגום מאוד, בעל תאוות עריות (בראשית רבה נא, ט) ולהוט אחריה (בראשית רבה נא, א). הוא היה נוטה למקום הטומאה (מחשבות חרוץ לר' צדוק הכהן מלובלין דף פב ע"א ד"ה וגם) ולכן בחר לגור בעיר סדום ששם היו כולם שטופי זימה (רש"י בראשית יג, י, זכותיה דאברהם לר' אברהם פאלאמי דרוש י' לשבת הגדול ד"ה והנה ידוע) כמותו, והיה יכול לעשות שם כמעשיהם הרעים (זכותיה דאברהם לר' אברהם פאלאמי דרוש י' לשבת הגדול ד"ה והנה ידוע). לכן כאשר בחר לשבת בסדום נאמר עליו "וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת כָּל כְּפַר הַיְרֵדָן" (בראשית יג, י) ולמד על כוונתו כמו שנאמר אצל אשת פוטיפר "וַתִּשָּׂא אֶשְׁתּוֹ אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף וַתֹּאמֶר שְׂכָבָה עִמִּי" (בראשית יט, ז) (גבול בנימין לר' בנימין הכהן על התורה חלק א' פרשת וירא דרוש ו' דף יג ע"א סוף ד"ה ויעל לוט מצועה). וגם שמו 'לוט' העיד על החיזונית הרעה שהיתה לו, לפי ש'לוט' הוא מלשון 'לט' שפירושה 'קללה' (חומת אנך להחיד"א פרשת לך לך אות י. ראה יצוצי אורות להחיד"א על זוהר פרשת לך לך דף עט ע"א אות א). וזה גם הטעם מדוע לאחר שנפרדו ממנו המלאכים שהצילו אותו הוא נעשה להוט אחר בולמוס של עריות (שם משמואל פרשת וירא שנת תרפ דף קצח ד"ה ומעתה יתבאר. ראה רש"י בראשית יט, לג), ואף התאוה לבנותיו (בראשית רבה נא, ט) לפי שחזר לטבעו (שם משמואל לר' שמואל בורגשטיין מסוכטשוב פרשת וירא שנת תרפ דף קצח ד"ה ומעתה יתבאר). ולא עוד אלא שלוט חשב לכתחילה ללכת למערה ולקלקל שם וכך אף אחד בעולם לא יידע על מעשיו. וכנגד זה נענש שהתפרסמו מעשיו שבמערה לעין כל (מדרש יאגדת בראשית אות כה).

בפסוק הראשון בתחילת דברי בקשתו של לוט מהמלאכים בעת שהוא נמלט מסדום לא הוזכרה האות ז' כפי שנאמר "הֲנִיחָה נָא מִצָּא עֲבָדְךָ חַן בְּעֵינֶיךָ וַתִּגְדַּל חֲסֵדְךָ אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ עִמָּדִי לְחַיּוֹת אֶת נַפְשִׁי וְאֲנֹכִי לֹא אוֹכַל לְהַמְלִיט הַהָרָה פֶּן יִתְדַבְּקֵנִי הַרְעָה וַמִּתִּי" (בראשית יט, יט) וזה בכדי לרמוז על כוונת לבו לזנות (הרוקח על התורה פרשת וירא שער העולם פרק יט, ט). ומחמת פגמו הגדול של לוט, אי אפשר היה להוציא את נשמת דוד המלך ממנו לזרע שאחריו, אלא על ידי שְׁכָרוֹת שבו תוסר לו הדעת לגמרי ואז 'הניצוץ הקדוש' יוכל לעבור הלאה. וזו הסיבה (מחשבות חרוץ לר' צדוק הכהן מלובלין דף פב ע"א ד"ה וגם) שה' זימן לבנות לוט יין במערה, שהוא היה חלק מהיין הרב שהיו אנשי סדום מחביאים במערות (בראשית רבה נא, ח). והקב"ה נתן באותו היין כוח של 'יין המשומר' שהוא היין הטמון לצדיקים לעתיד לבוא, כדי שִׁפְיָשְׁקוּ את לוט אביהן ועל ידי שישתכר יוציאו ממנו את נשמת דוד המלך (מחשבות חרוץ דף פב ע"א ד"ה וגם). כך שכל המעשה נעשה ברצונו ובהסכמתו של מלך מלכי המלכים יתברך שמו (כתם פז לר' שמעון לביא על זוהר פרשת וירא דף קט ע"ב ד"ה ומה היה לו ללוט).

בתחילה כאשר לוט שותה מהיין לא עלה על לבו להשתכר יותר מידי. וגם בנות לוט לא רצו לשכר את אביהם אלא רק קצת להיות טוב לבו ביין, כדי שיעשה את המעשה מדעתו ורצונו ויתן דעתו עליהם כאשר יקרבו אליו בדברי ריצוי ופיוס, וכן עשו. ולוט שבאמת התאוה לכך שתק להם, כי מכל מקום לא התרצה לדבר לגמרי ולא מלאו לבו לעשות דבר נבלה כזה. אך אחר כך כאשר השתכר הרבה יותר עלה בו הרהורי תאוות ועשה הדבר בפועל בלא דעת בהיותו בתוקף השְׁכָרוֹת, ולא ידע להבין כי אלו בנותיו. לוט פשע במה שתק בתחילה לבנותיו כאשר היה לו דעת להבחין, כי היה צריך להוכיח את בנותיו על פניהן ולומר "איך נַעֲשֶׂה דבר שלקה בו העולם בדור המבול ובסדום?!". שהרי על אף שבנות לוט חשבו כי אין בני אדם וצריך להחיות זרע על פני כל הארץ, הרי שלוט ידע את האמת שלא היה חורבן כלל אלא רק בסדום, ושכן נשארה שארית הפליטה במקומות אחרים בעולם (נור הקדוש לר' יחיאל מיכל מגלוגא על 'בראשית רבה' פרשה נב, א).

נשמת דוד המלך היתה ראויה לצאת כבר מלוט ואשתו רק שהקב"ה לא זימן אז ללוט את היין שישתכר לצורך כך. וכשמתה אשתו של לוט, נשמת דוד המלך היתה בגדר 'אֲבָדָה'. אז הקב"ה זימן יין ללוט ובנותיו והן עשו את המעשה עם אביהם, וחזר הקב"ה ומצא את דוד עבדו שנאמר "מִצְאָתִי דָּוִד עֲבָדִי" (תהלים פט, כא), והוסיף לומר "הֲיִכֵּן מִצְאָתִי? בְּסָדוֹם" (ראה 'בראשית רבה' מא, ד, 'בראשית רבה' ג, ז), כלומר שבמהפכת סדום אבדה נשמת דוד המלך עם מותה של אשת לוט, ותכף ומיד חזר ומצא אותו הקב"ה כמו 'מצִיאה' כאשר הזדמן יין לשתי בנות לוט, ועל ידי זה עשו את המעשה ונולדו מהן עמום ומואב שמהן יבוא דוד המלך (זרע שמשון לר' שמשון נחמני פרשת וירא דף כ ע"ב טור ב). לכן כמו שנאמר על דוד המלך "מִצְאָתִי דָּוִד עֲבָדִי" (תהלים פט, כא) כך נאמר אצל בנות לוט "וַיִּכְמוּ הַשָּׁחַר עֲלֵהָ וַיִּצְאוּ הַמְּלָאכִים בְּלוֹט לְאָמֹר קוֹם קוּחַ אֶת אֲשֶׁתְּךָ וְאֶת שְׁתֵּי בָנֶיךָ הַמְּצָאִית פֶּן יִתְּסַפֵּה בְּעֵינֵי הָעִיר" (בראשית יט, טז) (נור הקדוש לר' יחיאל מיכל מגלוגא על 'בראשית רבה' פרשה כט סימן ז). והתיבה "הַמְּצָאִית" רומזת לשתי 'מצִיאות' שהן רות המואביה ונעמה העמונית ('בראשית רבה' מא, ד) שיצאו מבנות לוט ושמהן הושתל זרע מלכות בית דוד (נור הקדוש על 'בראשית רבה' פרשה כט סימן ז).

מעשיהן של בנות לוט במערה היה לשם שמים לקיום העולם

כאשר ברחו בנות לוט למערה, הן סברו כי העולם מתכלה כבודו המבול (בראשית רבה מט, ח) ומבול של אש שורף את כל העולם (ידברים אחדיים להחיד"א דרוש ה' דף כא ע"א ד"ה ומכאן נלמד). והן היו מפחדות לאבד את זרע האדם (בראשית רבה מט, ח), שהרי אימן כבר לקתה והפכה לנציב מלח וסברו שרק אביהן

(רמב"ן בראשית יט, לב) הִזְקֵן (ניזון הקדושי על בראשית רבה פרשה נא, ג) נשאר זָכָךְ יחידי בעולם. **לכן חשבו כי עליהן לעשות מעשה ולהביא ילדים מאביהן ובכך להחיות זרע בעולם.** ואם יעלה בידן, אזי אחת תביא בן ואחת תביא בת והם ימשיכו את ריבוי העולם (רמב"ן בראשית יט, לב). וכיוון שזה היה כל כוונתן, לכן בלילה הראשון הזהירה האחות הגדולה את האחות הצעירה על הכוונה הזאת ואמרה "וְנִחַיָּהּ מֵאֲבִינוּ זָרַע" (בראשית יט, לב). ובלילה השני שוב חזרה האחות הבכירה על כך והזהירה את האחות הצעירה שתכוון גם היא לשם שמים ולא לשם חיבה, ואמרה לה "וּבְאֵי שִׁקְבֵי עֲמוֹ וְנִחַיָּהּ מֵאֲבִינוּ זָרַע" (בראשית יט, לד) (אלשיך הקדושי פרשת וירא פרק יט, לד).

אף שמעשה קירבה בין אב לבתו היה מותר לפי דיני בני נח שהיו עוד קודם מתן התורה (עפ"י גמ' סנהדרין דף נח ע"ב), **הרי שבנות לוט לא התאוו כלל לאביהן** (בראשית רבה נא, ט), **וכל כוונתן היה רק לשם שמים** (רבינו בחיי בראשית יט, ט) **ועשו עבירה לשמה' על מנת לקיים את המין של בני האדם לדעתן** (דברים אחרים להחיד"א דרוש ה' דף כא ע"א ד"ה ומכאן נלמד). לכן בכל הפסוקים המתארים את המעשה של בנות לוט, לא נאמר לשון 'זָנוּת' (רבינו בחיי בראשית יט, ט). ועוד בצניעותן הִרְבָּה בנות לוט גם לא תבעו את אביהן לתשמיש, אלא החליטו לבוא אליו בהיחבא (רמב"ן בראשית יט, לב) בחושך שלא לאור הנר (יזו בכלי למחבר 'שבת מוסרי' ר' אליהו הכהן סימן רו ד"ה ע"י"ט), ושלטו בעצמן והוציאו את דם הבתולים שלהן על מנת להיפקד בבואה ראשונה מאביהן (בראשית רבה מה, ד). ועשו את כל המעשה בדרך של 'היסח הדעת' ולא בדרך נישואין (משיב נפש' להבי"ח על מגילת רות פרק ג דף מה ע"ב אות ב. להבנת טעם הדבר ראה גמ' סנהדרין דף צו ע"א שמשיח מתגלה בדרך של היסח הדעת עיי"ש).

לוט ששה מהיין שהיה במערה והשתכר, ואז הבת הבכורה היתה עמו בלילה הראשון והתעברה ממנו בזמן היותו שיכור. ועל אף שכאשר לוט קם מיינו נודע לו מה שהיה עם בתו הבכורה, הוא שוב השתכר בלילה השני (רש"י בראשית לט, יג) ואז בתו הצעירה ניצלה את שְׁכָרוֹתָהּ והיתה עמו בלילה השני והתעברה ממנו (עפ"י בראשית יט, לה). **והיה להן עזרה משמים שנפקדו מביאה ראשונה של אביהן** (שו"ת יסוד ישרים למחבר ספר 'בן איש חי' ר' יוסף חיים מבגד שאלה תני"א) **ובפרט שאביהן היה זקן, וגם היה עמיהן בשתי לילות רצופים. ועוד על פי חכמי הטבע זרע השיכור אינו מוליד, ואילו הן התעברו מאביהן בהיותן בתוקף השְׁכָרוֹת הרבה מאוד עד שלא הרגיש כלל בדבר שהן היו בנותיו, כפי שנאמר על הבכירה "וְלֹא יָדַע בְּשִׁקְבָּהּ וּבְקֹמָהּ"** (בראשית יט, לב) וכן נאמר על הצעירה "וְלֹא יָדַע בְּשִׁקְבָּהּ וּבְקֹמָהּ" (בראשית יט, לה). **וכל זה כי עיבורן לא היה במקרה אלא בהשגחה נפלאה** (ניזון הקדושי ר' יחיאל מיכל על בראשית רבה פרשה נא, ג).

נשמת דוד המלך שהיא נשמת המשיח עברה מלוט אל שתי בנותיו

בנות לוט טעו טעות גמורה, שהרי רק העיר סדום ובנותיה נהפכו וכל שאר העולם היה עומד שקט במקומו. **אמנם כוונותיהן היו טובות** (מדבר קדמות' להחיד"א מערכת כ יא ערך כוונה) **לקיים את העולם.** ואף שהעולם היה מתקיים גם בלא מעשיהן, מכל מקום כיון שהן התכוונו לדבר מצוה לכן זכו שיצאו מהן רות המואביה ונעמה העמונית (דברי שלמה' ר' שלמה שלם דרוש לפרשת וירא דף יג ע"א ד"ה עוד אפשר לומר) שנרמזו בפסוק "וְגַם לְלוֹט הִלַּחְתָּ אֶת אֲבִירָם הִנֵּה צֶאֱן וּבְקָר וְאֶהְלִים" (בראשית יג, ח), **כי "אֶהְלִים" הוא כנגד 'הנשעים' כפי שאמרו רבותינו על הפסוק "לֵךְ אֲמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאֶהְלִיכֶם"** (דברים ה, כז) **כלומר 'לנשותיכם' (אישד הנחלים' על בראשית רבה מא, ד). ונאמר אצל לוט "אֶהְלִים" בלשון רבים כנגד שתי נשים שיצאו ממנו – רות המואביה ונעמה העמונית.** וזה בנוסף למה שהן נרמזו גם בדברי המלאכים ללוט "קום קח את אִשְׁתְּךָ וְאֶת בְּנֹתֶיךָ הַנְּמַצָּאֹת פֶּן תִּסָּפֵהוּ בְּעֵון הָעִיר" (בראשית יט, טו) (בראשית רבה' מא, ד).

כוונת בנות לוט היתה טובה (מדבר קדמות' להחיד"א מערכת כ יא ערך כוונה) **לשם שמים** (ניזון הקדושי' על בראשית רבה פרשה נא, יג) **עד שנקראו צדקניות בפי רבותינו** (דברי שלמה' ר' שלמה שלם דרוש לפרשת וירא דף יג ע"א ד"ה עוד אפשר לומר), **לכן זכו כי באותו הלילה עברה אליהן נשמת דוד המלך,** והן נהיו חלק משושלתה של מלכות ישראל ומלכות מלך המשיח (מדבר קדמות' להחיד"א מערכת כ יא ערך כוונה). **בנות לוט לא ידעו על נשמת דוד המלך שבתוך אביהן ורק התכוונו לזרע שיקיים את העולם, ועלה להן זרע המשיח שהוא מלא כל הארץ** (מאמר עתים' להרמ"ע מפאנו פרק יט). **וכל שכן שלוט לא ידע על הנשמה החבויה בו כפי שנרמזו בפסוק "וְלֹא יָדַע בְּשִׁקְבָּהּ וּבְקֹמָהּ"** (בראשית יט, לה), **כלומר ש"לא יָדַע" שבאותה שכיבה יהיה קימה לדוד ולשלמה** (יאר החמה' ר' אברהם אזולאי על זוהר פרשת ויקרא דף קי ע"ב מהרא"י). **וכן התיבות "בְּשִׁקְבָּהּ וּבְקֹמָהּ" הן גמטריא התיבות "דוד מלך משיח יהו"ה", לומר כי לוט "לא יָדַע" שמאת ה' היתה זאת להוציא את נשמת דוד המלך מתוכו** (ימאור ושמש' ר' קלונימוס קלמן אפשיין בסוף השמטות פרשת וירא).

רוח הקודש נצנצה בבנות לוט והן אמרו "לֵכָה נִשְׁקָה אֶת אֲבִינוּ יִין וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ וְנִחַיָּהּ מֵאֲבִינוּ זָרַע" (בראשית יט, לב) (בראשית רבה נא, ח), **כלומר שלא אמרו 'יונוליד מאבינו' אלא "וְנִחַיָּהּ מֵאֲבִינוּ זָרַע"** (עפ"י אלשיך הקדושי פרשת וירא פרק יט, לב) **והכוונה היא לזרע מ'מקום אחר' כלומר זרעו של מלך המשיח** (בראשית רבה נא, ח) **שלא בא לפי המזל וזיווג הרוחות והכרזת בת קול כמו בכל זיווג של ב'ית ישראל, אלא ממקום אחר** (משיב נפש' להבי"ח על מגילת רות פרק ג דף מה ע"ב אות ב) **אשר עליו נאמר "חיים שָׁאֵל מִמֶּךָ נִתְּתָה לוֹ אֲרָךְ יָמִים עוֹלָם וְעָד"** (תהלים כא, ה) (אלשיך הקדושי פרשת וירא פרק יט, לב) **וכן התיבות "וְנִחַיָּהּ מֵאֲבִינוּ זָרַע" יוצאות בגמטריא 'זה מלך המשיח' (ישמו אברהם' ר' אברהם פאלאגי בנו של ר' חיים פאלאגי מערכת ל ערך לוט אות ז), כי היא נשמתו של דוד מלך ישראל** (יאר החמה' על זוהר פרשת ויקרא דף קי ע"ב מהרא"י, אלשיך הקדושי פרשת וירא פרק יט, לב) **שעליו נאמר "דוד מלך ישראל חי וקיים"** (גמ' ראש השנה דף כה ע"א).

זכותה של הבת הבכירה היתה גדולה יותר מזכותה של הבת הצעירה

שתי בנות לוט התכוונו לשם שמים אך לא לוט אביהן, לכן יצא מהן זרע מלכות בית דוד דווקא על ידי נקבות ולא על ידי זכרים (אלשיך הקדושי' ר' משה אלשיך פרשת וירא פרק יט, לו), **שהרי מהבת הבכירה נולד 'מואב' וממנו יצאה רות המואביה שדרכה עתיד היה לבוא דוד המלך.** ומהבת הצעירה נולד 'בן עמי' וממנו יצאה נעמה העמונית שעתידיה היתה להינשא לשלמה המלך ולהוליד את רחבעם בנו (שפתי כהן על התורה פרשת וירא ד"ה במדרש ונחיה מאבינו) **כך שמשתיהן השתלשלה מלכות בית דוד ומשיח ה'** (דברי שלמה' ר' שלמה שלם דרוש לפרשת וירא דף יג ע"א ד"ה עוד אפשר לומר). **מלכות דוד המלך הקדימה לבוא כמה דורות לפני מלכות רחבעם, בגלל שהבת הבכורה היא זו שנתנה את העצה להשקות את אביהן.** ובזה היא גם זכתה שמלכות דוד המלך לא נחלקה לעומת מלכותו של רחבעם שנחלקה בימיו לשתי מלכויות – מלכות ישראל ומלכות יהודה (שפתי כהן על התורה פרשת וירא ד"ה במדרש ונחיה מאבינו).

הבורא יתברך הוא זה שזימן את היין כדי לשכר את לוט על מנת ששמת דוד המלך תצא מתוך 'קליפת סדום' (עפ"י 'יוה ציון' על התהלים ר' עמנואל חי ריקי על מזמור סג, ח ד"ה ועוד אומר כי היית) **ותיכנס ב'קליפת מואב',** כי זה היה תחילת יציאתה מ'הקליפות' עד שבסוף יצאה לגמרי על ידי רות המואביה (עפ"י 'יוה ציון' על התהלים ר' עמנואל חי ריקי על מזמור קלט, טו ד"ה לא נכחד עצמי). **והסיוע שהיה לבנות לוט באותה העת נרמז בפסוקים, כי על הבת הבכירה נאמר "וּתְשַׁקֵּן אֶת אֲבִיהָ יִין בְּלִילָהּ הוּא וּתְבֹא הַבְּכִירָה וּתְשַׁכַּב אֶת אֲבִיהָ וְלֹא יָדַע בְּשִׁקְבָּהּ וּבְקֹמָהּ"** (בראשית יט, לב), **שהתיבה "וּבְקֹמָהּ" נכתבה בתורה**

כשהיא מלאה עם האות 'ו' ועליה נקודות (זוהר פרשת וירא דף קי ע"ב ד"ה תא חז"ל), **כי אות 'ו' היא אחת מאותיות שם הוי"ה** (וילקוט דוד' לר' דוד פויזנר פרשת וירא ד"ה יע"י שהיה להקב"ה בשם הזוהר) **ורומזת שהיה סיוע מאת ה' במעשה שלה באותו הלילה, להעביר אליה את נשמת מלך המשיח** (זוהר פרשת וירא דף קי ע"ב ד"ה תא חז"ל) **שהיא נשמת דוד המלך** (עפ"י 'אור החמה' לר' אברהם אזולאי זקנו של החיד"א על זוהר פרשת ויקרא דף קי ע"ב מהרא"י) **שעתידה לצאת מזרעה** (זוהר פרשת וירא דף קי ע"ב ד"ה תא חז"ל) (ראה 'אור החמה' זוהר פרשת וירא דף קי ע"ב ד"ה ית"ח אות' מהרמ"ק).

וכן על הבת הצעירה נאמר "וַתִּשְׁקֶנּוּ גַם בְּלִילָהּ הַהוּא אֶת אֲבִיהָ וְיָן וַתִּקַּם הַצְעִירָה וַתִּשְׁקֶב עִמּוֹ וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ וּבְקִמָּהּ" (בראשית יט, לה), כאשר התיבה "וּבְקִמָּהּ" נכתבה כשהיא חסרה את האות 'ו', **כי לא זכתה הבת הצעירה שְׁנִיצָא מִמֶּנָּה חֶלֶק לַהֲקַבְ"ה כְּמוֹ אַחוֹתֶיהָ הַגְּדוּלָה** (זוהר פרשת וירא דף קי ע"ב ד"ה תא חז"ל), **שהרי נעמה העמונית שיצאה מזרעה באה רק ארבעה דורות אחרי רות המואביה** (אור החמה: על זוהר וירא דף קי ע"ב ד"ה ית"ח אות' מהרמ"ק). **ולא עוד אלא שאם ישראל היו ראויים אזי המשיח היה יוצא כבר מאחד מארבעת הדורות שאחרי רות המואביה, אלא שגורם החטא והיו צריכים גם את נעמה העמונית** (אור החמה: על זוהר פרשת ויקרא דף קי ע"ב מהרא"י. וראה אור החמה: זוהר פרשת וירא דף קי ע"ב ד"ה ית"ח אות' מהרמ"ק). **ובתיבה "עִמּוֹן" שבפסוק "וַהֲצַעֲרָהּ גַם הוּא לְקָדָה בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן עִמִּי הוּא אֲבִי בְנֵי עִמּוֹן עַד הַיּוֹם"** (בראשית יט, לה) יש רמז לנעמה העמונית שעתידה להתגייר מתוך אומת עמון, כי תיבה זו היא נוטריקון **עם-נועם** כשמה נעמה (הרוקח על התורה: לר' אלעזר רוקח פרשת וירא שער לקט פרק ט, לה). **והיא עתידה להינשא לשלמה המלך ולהיות חלק מהשלשלת שממנה יצא המשיח** (נצוצי אורות: לחיד"א על זוהר פרשת וירא דף קי ע"ב אות א).

נקמת ישראל ממואב ועמון התעכבה עד ימיו של דוד המלך

הקב"ה עשה כמה נסים לבנות לוט, הצילן מן ההפיכה של סדום והזמין להן יין במערה ובו הטעים מעין עולם הבא, וכל זה כדי להוציא את נשמת דוד (יתרת חכם) על התורה למחבר ספר יטור ברקתי על השו"ע תחילת פרשת נח דף קי ע"ב ד"ה יגדל החשיבות). **שכל תכלית המעשה של לוט ובנותיו הוא להעמיד את דוד המלך ואחרייו גם את רחבעם בנם של שלמה ונעמה העמונית**. לכן על אף שציווה ה' את משה רבינו לנקום את נקמת בני ישראל על מה שהכשילו אותם בעבירה בערבות מואב, **הוא ציווה לפגוע דווקא בַּמְדִּינָיִם** כפי שנאמר "יִקַּם נְקָמָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְדִּינָיִם אַחַר תִּאֲסֹף אֶל עַמִּי" (במדבר לא, ב), אך לא התיר לפגוע במואבים על אף שהם היו שותפים למעשה שנאמר "אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאָב וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה" (דברים ב, ט) (זוהר פרשת בלק דף קצ ע"א ד"ה ואל תתגר), **לפי שהיה צריך להמתין עד שְׁנִיצָאוּ שְׁנֵי מְרַגְלֵי טוֹבוֹת** (גמי בבא קמא דף לח ע"א-ע"ב, זוהר פרשת בלק דף קצ ע"א ד"ה וכלא הוה) **שהן רות המואביה ונעמה העמונית** (גמי בבא קמא דף לח ע"א-ע"ב). **ההוסיף ה' יתברך לגלות למשה רבינו, כי כאשר יבוא דוד המלך הרי שהוא בעצמו ינקום את נקמת ישראל מידי מלכות מואב על מה שהכשילו את ישראל** (זוהר פרשת בלק דף קצ ע"א ד"ה וכלא הוה).

משה רבינו וכל הזקנים שהאריכו ימים אחרינו, שמרו על ציווי ה' ולא פגעו במואב (זוהר פרשת בלק דף קצ ע"א ד"ה ואל תתגר) **עד ימיו של עלגון מלך מואב** (אור החמה: על זוהר פרשת בלק קצ ע"א ד"ה שני פרידות הסי מהרמ"ק) **שָׁבַת בְּנוֹ הִיטָה רות המואביה** (גמי הוריות דף י ע"ב). **ועם לידתו של דוד כמה דורות אחר כך כבר הושלם התיקון מצד אומת מואב, אך עדיין לא הושלם מצד אומת עמון עד ללידתו של רחבעם** (מאמר חיקוק דין' להרמ"ע מפאנו חלק ד, יז ובבבאיור יד יהודה' שם). **ולאחר שהתחתן שלמה המלך עם נעמה העמונית** (ראה 'מאמר אם כל חי' להרמ"ע מפאנו חלק ג סימן ט) **ונולד רחבעם, היה דוד המלך מחזיק את רחבעם בחיקו ואומר לו כי על ידי שניהם יחד הושלם התיקון של בנות לוט**. ועל כך הוסיף דוד המלך ואמר "רְבוֹת עֲשִׂיתָ אֵתָּה ה' אֱלֹהֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמִפְּשָׁבְתֶיךָ אֱלִינוּ אֵין עֲרָף אֱלִיף אֵיגִדָּה וְאֵיבְרָה עֲצָמוּ מִסַּפֵּר" (תהלים מ, ח), "נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמִפְּשָׁבְתֶיךָ אֱלִינוּ" – לא אמר דוד המלך "אֱלִיף" אלא "אֱלִינוּ" לשון רבים, לפי שכוונתו כי הַתֵּר המואביות והעמוניות לבוא בקהל ה' הוא בשביל להביא את שניהם לעולם ועל ידי שניהם נגמר התיקון של בנות לוט (גמי יבמות דף עז ע"א וראה רש"י שם, ביאור יד יהודה' על 'מאמר חיקוק דין' להרמ"ע מפאנו חלק ד, יז בשם הגמי. וראה 'מאמר אם כל חי' חלק ג סימן יא-יג). **ועוד התיבה "רְבוֹת" היא צירוף אותיות 'ברות', לרמוז על רות המואביה. והתיבה "נִפְלְאוֹתֶיךָ" רומזת על נעמה העמונית לפי שנעשו פלאות שלא כדרך הטבע כדי שתתגייר** (ראה באריכות את מעשה הגיור בהקדמה לספר 'עמק המלך' לר' נפתלי הירץ פרק יב ד"ה 'מעשה' ואכמ"ל) (חזה ציון לר' עמנואל חי ריקי על תהלים מ, ו דף מב ע"א ד"ה רבות עשית ד"ה ועל דך זה היחה).

דוד המלך הלך לנקום מהאומה של מואב על מה שהחטאו את ישראל, כי הבין שהציווי "אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאָב וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה" (דברים ב, ט) **נאמר על דורו של משה רבינו אך לא על דורם** (זוהר פרשת בלק דף קצ ע"א ד"ה פתח ואמר וד"ה ואל תתגר). **וגם ידע שמותר לו להילחם בהם כיון שכבר נולדה רות המואביה** (סירת כסף) על התורה לר' חיים אברהם גטניו פרשת ויחי דרוש א דף פא ע"ב ד"ה והנה על כל זה). **ועל המלחמה אז במואבים אמר דוד המלך "מוֹאָב סִיר רַחֲמֵי" (תהלים ס, ט), כלומר שהוא התכוון לרחוץ את אותה 'קדרה' המלאה בטינופת ממעשה פגור** (זוהר פרשת בלק דף קצ ע"א ד"ה וכלא הוה). **ודוד המלך עשה במואבים שפטים ומכות קשות ביותר מה שלא עשה באף אומה אחרת** שנאמר "וַיִּפֹּד אֶת מוֹאָב וַיִּמְדָּם בְּחֶבֶל הַשֶּׁבַע אוֹתָם אֲרָרָהּ וַיִּמְדָּד שְׁנֵי חֲבָלִים לְהָמִית וּמְלֵא חֲבָל הַחֶבֶל לְהָמִית וַתְּהִי מוֹאָב לְדָוִד לְעֵבְדִים נְשָׂאֵי מִנְהָה" (שמואל ב' ח, ט), כלומר שדוד המלך השכיב את השבויים בשורה על הארץ בדרך בזיון, ומדד מרחק של שני חבלים וכל מי שהיה בתוך מִדַּת החבלים הומת, ואחר כך מדד מרחק של חבל נוסף וכל מי שהיה בתוך מִדַּת החבל נשאר בחיים. וכך הרג שני שלישי מהאומה המואבית (ראה מלבי"ם ספר שמואל ב' ח, ב).

גם את אומת עמון הכה דוד המלך, והיה רשאי לעשות כן כי כבר נולדה נעמה העמונית (עפ"י 'סירת כסף' פרשת ויחי דרוש א דף פא ע"ב ד"ה והנה על). וכך נאמר "וַיִּאֲסֹף דָּוִד אֶת כָּל הָעָם וַיִּלְדָּד רַבְּתָהּ וַיִּלְחֶם בָּהּ וַיִּלְכְּדָהּ: וַיִּקַּח אֶת עֶטְרֹת מִלְכָּם מֵעַל רֵאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כֶּפֶר זָהָב וְאֲבָן יָקָרָה וַתְּהִי עַל רֵאשׁ דָּוִד וְשִׁלַּל הָעִיר הַזֹּאת הַרְבֵּה מְאֹד: וְאֵת הָעָם אֲשֶׁר בָּהּ הוֹצִיא וְשָׂם בְּמַגֶּרֶה וּבְחַרְצֵי הַבְּרָזָל וּבְמַגְזֵרֵת הַבְּרָזָל וְהָעִבִיר אוֹתָם בְּמַלְבָּן וְכֵן יַעֲשֶׂה לְכָל עַרְי בְּנֵי עִמּוֹן וְנִשֵּׁב דָּוִד וְכָל הָעָם יְרוּשָׁלַם" (שמואל ב' יב, כט-לא) "מַגְרָה" – זהו כלי מלא פגיונות העשוי לכרות עצים, "חַרְצֵי הַבְּרָזָל" – אלו כלי ברזל העשויים חריצים לדוש בהם, "מַגְזֵרֵת הַבְּרָזָל" – אלו גרזנים שמבקעים בהם עצים (ביאור 'מצודת ציון' שמואל ב' יב, לא). **ועל ידי כך דוד המלך כילה בשתי האומות של עמון ומואב** (ראה 'חזה דוד' לר' דוד חזן מזמור תהלים יד"ה או אפטר) **ונפרע מהן על כל המעשים הרעים שעשו לישראל**. כן יאבדו כל אויבך ה', אמן.

<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של יפה מוקתרים בת שרה ז"ל ת.נ.צ.ב.ת.</p>		<p>נא להתפלל לרפואת הילדה מעייני בת עמי קרן תחי' שתחזור בריאה ושלומה בכל אבריה ונגידות!</p>	
<p>העלון עם לעילוי נשמת יצחק בן יהודית ז"ל ת.נ.צ.ב.ת.</p> <p>העלון מוסף לעילוי נשמת ברטה בלור בת טובה ז"ל</p>	<p>העלון עם לעילוי נשמת: אלחנן בן גיטל ז"ל ת.נ.צ.ב.ת.</p> <p>העלון עם לעילוי נשמת: מאיר בן משה ד"ר, יונה בן שמואל ז"ל, ברטה בתיה בת מאיר ז"ל, חיים בן ליוב ז"ל, מרים בת שמואל ז"ל ת.נ.צ.ב.ת.</p>	<p>העלון עם לעילוי נשמת ר' פנחס בן סימי סימונה ז"ל</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה עמיתאל בן אסתר ז"ל ת.נ.צ.ב.ת.</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה מלך בת אסתר ז"ל ת.נ.צ.ב.ת.</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה משה בר זורבה ז"ל ת.נ.צ.ב.ת.</p>	<p>העלון עם לעילוי נשמת דוד בן פנינה ז"ל</p> <p>העלון עם לעילוי נשמת אברהם אהרון בן מרים ז"ל</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה דוד בן פנינה ז"ל</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה אבישלום בן רות ז"ל</p>
<p>העלון עם לעילוי נשמת: רחל בת גרשון שרה ז"ל</p> <p>העלון עם לעילוי נשמת: דוד בן ש"י ז"ל ת.נ.צ.ב.ת.</p>	<p>העלון עם לעילוי נשמת: סופי בת אליזבתה ז"ל ת.נ.צ.ב.ת.</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה ניר בן יהודית מרים ז"ל</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה ניר בן יהודית מרים ז"ל</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה ניר בן יהודית מרים ז"ל</p>	<p>העלון עם לעילוי נשמת: משה בן מרים ז"ל ת.נ.צ.ב.ת.</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה שמואל בן אולנת ז"ל</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה יָנִיָּה אסתר בת שרה בתיה ז"ל</p>	<p>העלון מוסף לרפואת הילדה דוד בן פנינה ז"ל</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה אבישלום בן רות ז"ל</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה דוד בן פנינה ז"ל</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה אבישלום בן רות ז"ל</p>
<p>העלון עם לעילוי נשמת: סופי בת אליזבתה ז"ל ת.נ.צ.ב.ת.</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה ניר בן יהודית מרים ז"ל</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה ניר בן יהודית מרים ז"ל</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה ניר בן יהודית מרים ז"ל</p>		<p>העלון עם לעילוי נשמת: משה בן מרים ז"ל ת.נ.צ.ב.ת.</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה שמואל בן אולנת ז"ל</p> <p>העלון מוסף לרפואת הילדה יָנִיָּה אסתר בת שרה בתיה ז"ל</p>	